The Book of Proverbs

The Book of Proverbs

A Hebrew Reader



The Book of Proverbs: A Hebrew Reader

Copyright © 2023 by Timothy A. Lee

Timothy A. Lee Publishing, Cambridge, England www.timothyalee.com
@Timothy A Lee

All rights reserved. This publication may not be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher. For permission requests, contact requests@timothyalee.com.

This biblical base text is based on the Westminster Leningrad Codex, which is in the public domain.

Lemma and morphology data are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International license (CC BY 4.0). This is original work of the Open Scriptures Hebrew Bible project available at https://github.com/openscriptures/morphbb

First Edition 2023

ISBN: 978-1-916854-35-2

Contents

Introduction .	•	•	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•		•	•	•	•	vi
Abbreviations																				XV
Proverbs																			•	1
Paradigms																			•	97
Glossary																			•	138
Accents Tables	•																	•		149
Maps																				151

Introduction

This is a Hebrew reader for The Book of Proverbs. It is designed as a useful cost-efficient tool for two groups of people. First, for students learning Biblical Hebrew after a year's worth of study this series provides the material to grow in reading ability from the primary texts. Second, this series is designed for pastors, rabbis, scholars, and curious lay people looking to refresh their Hebrew, or use them in preparation for their work of study, preaching, and teaching.

The book immerses the reader in the biblical texts in order to build confidence reading Biblical Hebrew as quickly as possible. The transition from translating basic sentences to reading whole passages and books is a steep learning curve that can be discouraging to students. To help bridge this gap, the reader's generous glosses enable the student with only one year's worth of vocabulary to begin reading whole passages. Specifically, all uncommon words that occur 80 times or fewer in the Bible are glossed as footnotes. This enables the reader to continue reading every passage unhindered. Therefore, the book complements traditional language grammars and is especially ideal for beginner and intermediate students learning to read Biblical Hebrew. However, even advanced readers will appreciate the glossing of the rare words, since it saves time reading the text.

How to use this reader

In order to aid the reader and simplify the reading process, this book contains a collection of useful data around and within the main body of text. Information includes:

- The glossing of uncommon words that the reader might not know or struggle to recall.
- The morphological parsing of difficult forms.
- Potentially difficult proper nouns shaded in grey.
- Qere readings are listed with vowels in the margins

This reader includes basic glosses and morphology when relevant in footnotes. These are displayed in two separate levels of footnotes. The primary level contains the glosses of all the rarer words, and if necessary their morphology. The secondary level is only for displaying complex morphology of common words that might be useful for beginner and intermediate readers.

Glossing

All uncommon words are glossed with English translation possibilities in the primary footnotes. These less frequent words are defined as those that occur 80 times or fewer in the Hebrew Bible. It is assumed that after one year's study, a student will know the common words. These 355 distinct lexemes occur 4,345 times in The Book of Proverbs. This accounts for 62.8% of the 6,915 Hebrew words found in the book. An alphabetical list of these common words may be consulted in the glossary found among the appendices of this book.

¹ According to the Westminster Leningrad Codex base text and MorphHB parsing scheme adopted by this book.

For example, in Genesis 1:1, we encounter the word בְּבֶּלְאָשִׁים. The word is uncommon, occurring only 51 times in the Hebrew Bible. Therefore, it is glossed in the primary footnotes. The lexeme behind the word is in bold type בּאשׁית. After the underlying lexeme, basic English glosses are supplied followed by the frequency of the lexeme in the Hebrew Bible in parentheses. These glosses contain the main translation possibilities for the word. They are consistent throughout the reader, not context specific. This means they are suitable for memorising as the readers works through the book. It also means a reader learns not to depend too heavily upon glosses, given a word can have an unusual, or very specific meaning determined by the context.

The glosses are primarily those of BDB.² I have lightly updated the language and translations offered. The glosses offer the more common translations of the words, though context is key for meaning. Given these glosses are primarily for the general reader, a dictionary such as HALOT is recommended where exegetical points are under question.³ These glosses are spelled according to British English.

The primary footnotes are alphabetical, not numerical. They restart at a on every new page and chapter. If a word appears multiple times in a single page, then subsequent occurrences will refer to the first gloss using the same alphabetical footnote mark. For example, בוֹאשׁית בּיים בּי

Verbs that primarily occur in stems other than Qal and do not occur in the Qal stem in the *qaṭal* or *yiqṭol* moods are listed without vowels and in square brackets. Even if a verb

² Frances Brown, S. R. Driver, and Charles A. Briggs. *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon. With an appendix containing the Biblical Aramaic.* London: Oxford University Press, 1906.

³ Ludwig Köhler et al., eds. The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament (2 Volumes). Leiden: Brill, 2001

a באשית (f) first, beginning, chief. b באשית (f) first, beginning, chief. (51)

Parsing

Difficult word forms are parsed in the footnotes. For uncommon words these are supplied alongside the gloss, for example, "הווי". This indicates the form 'יִקְּוֹנוֹ is a niph al jussive third-person masculine plural from the verb [קוֹת]. For common words that contain a difficult form, a secondary set of footnotes are supplied. These footnotes contain no glosses as the reader is expected to know the basic glosses. Instead only the underlying lexeme in the present tense is displayed with the relevant morphological parsing. For example, in Genesis 1:22 בְּיֵבֶרֵ is a jussive form, from the pe-yod verb בִּיבֶר. Unlike the primary footnotes, these secondary footnotes are listed numerically. This allows the reader who is competent with morphological forms to skip over these words without distraction. These grey italicised footnotes should not be confused with verse numbers (e.g., 1) which are bold and sans-serif.

Uncommon Proper Nouns

To aid the reader, all uncommon proper nouns are marked in grey; for example, בְּעֵבֶּן. These are the proper nouns that occur 80 times or fewer in the Hebrew Bible. Common proper nouns are left in black as it is assumed the reader is familiar with these. For example, בַּבְּרָהָם is not glossed.

a [קוה] to collect. (2) ni. juss.

qal juss. 3ms יְבָּה

Abbreviations

1 first person

1cp first-person common plural 1cs first-person common singular

2 second person

2cp third-person common plural
2fp second-person feminine plural
2fs second-person feminine singular
2mp second-person masculine plural
2ms second-person masculine singular

2p second-person plural

3 third person

3cp third-person common plural
3fp third-person feminine plural
3fs third-person feminine singular
3mp third-person masculine plural
3ms third-person masculine singular

3p third-person plural

abs. absolute coh. cohortative

com./c. common (gender)

const./con. construct d. dual fem./f. feminine

fp feminine plural fs feminine singular

hi. hiph^cil

hisht. hishtaph^cel
hitp. hitpa^cel
hitpalp. hitp^calp^cel
hitpol. hitp^col^cel
ho. hoph^cal

impf. yiqṭol (imperfect)

impv. imperative inf. infinitive juss. jussive

masc./m. masculine

mp masculine plural ms masculine singular

 $egin{array}{lll} \mbox{ni.} & \mbox{niph}^{c} \mbox{al} \mbox{} \mb$

pass.

pf. qaṭal (perfect)

passive

pi. pi^cel pil. pilcel pilp. $pilp^{c}el$ plural pl. $pol^{c}el$ pol. $polp^{c}al$ polp. participle ptc. $pu^{c}al$ pu.

	٠	٠
VV	1	1

Abbreviations

pul. pul^cal sg. singular suf. suffix

wqtl. weqaṭal (sequential perfect)
wyqtl. wayyiqṭol (waw consecutive)

ظفرد

לְּבֶלֵה בֶּן־בָּתְה שְׁלֹמָּה בֶּן־בָּתִר שְׁלָבָּה שְׁלֹמָּה בֶּן־בָּתִר שְׁבָּתְה וּמוּסָר לְּבְבִין אִמְּבִי בִּינְה בּי:

בְּלַבְעַת מוּסַר מּשְּׁבֵּל שְּׁבְּלִה לְבָּבִין אִמְּבִי וְמִישְׁרִים בּי:

בְּלַבְת לִפְתְאיֵם שֵּׁ עְרְמָה שׁ לְנַבוֹן תַּחְבָּלוֹת וּמְוֹמֶּה וּנִי שְׁרִים בְּיִבְת וּמְוֹמֶּה וּנִי שְׁרָבִי בְּיִבְת וּמְוֹמֶּה וּנִי שְׁרָבִי בְּיִבְת וּמְוֹמֶּה וֹנִי בְּעָת וּמְוֹמֶּה וֹנִי בְּבָת וֹיִם בְּיִבְת וֹיִם בְּבָּר בְּבָת וְחִירֹתְם בּיּי בְּבִר בְּבָת וְחִירֹתְם בּיּי בְּבִר בְּבָת וְחִירֹת בְאשִׁית בְּאשִׁית בְּאשִׁית בְּאשִׁית בְּבְּת בְּבְּת בְּבִּת וּמִּיִם וְחִירֹת בְּאשִׁית בְּבְּת בְּבִּת וּמִּים בְּבִּת וּמִיבְים בְּבִּת וּמִיּבְם בְּיִבְים בְּבִּת וּמִיבְים בְּבִּת וּמִים בְּבְּת בְּבִּת בְּבִּת בְּבִים בְּבְּת בְּבִּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְים בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְת בְּבְת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְת בְּבְת בְּבְת בְּבְת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְיב בְּבְת בְּבְת בְּבְת בְּבְבְת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְבְת בְּבְבְים בְּבְבְּת בְּבְּת בְּבְבְת בְּבְבְת בְּבְּת בְּבְים בְּבְּבְת בְּבְּבְת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְּת בְּבְבְת בְּבְבְּת בְּבְּב בְּבְּת בְּבְּב בְּבְּב בְּבְת בְּבְבְּת בְּבְבְּת בְּבְּת בְּבְּב בְּבְבְּת בְּבְּבְת בְּבְב בְּבְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְּב בְּבְב בְּבְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְּב בְּבְב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּב בְּיִים בְּיִים בְּבְּב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּב בְּב בְּב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְּב בְּבְב בְּב בְּבְּב בְּבְב בְבְּב בְּב בְּבְּב בְּבְב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּב בְּב בְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְבְב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְבְב בְּבְב בְּבְבְבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְבְּב בְּבְב בְּבְב בְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְבְב בְּבְב בְּבְב בְבְּב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְב בְבְבְב בְבְב בְּבְב בְּבְב בְבְב בְּבְב בְבְּבְב בְּבְב בְּבְב בְּבְבְב ב

8 שְׁמֵע בֻּנִי מוּסַר ּ אָבֵיך וְאַל - הִּטֹשׁ חוֹרַת אִמֶּך:
 9 כֵּי וֹ לְוְיַתְ חֵוֹ הַם לְראשֶׁך וַעֲנָלִים ּ לְנַרְנְּרֹתֶיךְ ׳:
 10 בִּנִי אִם - יִפַּתִּוּךְ ״ חֲטֵאִים » אַל - הֹבֵא ׳: 11 אָם - יאמִרוּ ¹

1

- a מְשָׁל proverb, parable. (39)
- b Total discipline, chastening, correction. (50)
- c **na** utterance, speech, word. (49)
- d בְּיָּנֶה (f) understanding. (38)
- e שָׁכֵל to be prudent. (62)
- f מישֶׁר evenness, uprightness, equity. (19)
- g غربر simple. (18)
- h אָרֶמְה (f) craftiness, prudence. (5)
- i TPIP (f) purpose, discretion, device; evil thought. (19)
- j learning, teaching. (9)
- k 기구기가 (f) direction, counsel.
- ו מְלִיצָּה satire, mocking-poem. (2)

- m הְּרָה (f) riddle, enigmatic, perplexing question. (17)
- n וְרָאָּה (f) fear. (42)
- o ראשׁית (f) first, beginning, chief. (51)
- p אויל foolish. (26)
- q na to despise. (12) qal pf. 3cp
- r ישׁשׁ to leave, forsake. (40)
- s לְוָיָה (f) wreath. (2)
- t 🏗 favour, grace. (69)
- u بين necklace, neck-pendant.
 (3)
- v בְּרְנְתֹּוֹת (f) neck. (4)
- w אָרָה to be simple, entice, deceive. (25) pi. impf. 3mp + 2ms suf.
- x XPT sinner, sinful. (19)
- y אָלָה to be willing, consent. (54) qal juss. 2ms

^{2 70} hi. impf. 3ms

נִצְפָּנֶה^d לְנָקֵי חָנֵם^b: לכהו אָתֵנוּ נָאָרְבָה ּ לְדָם וֹתִמִימִים כִּיְוֹרְדֵי² בְּוֹר: בלעם • כשאול חיים ¹² נבלעם נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שֶׁלֵלוֹ: ַבְל-הָוֹן יֵקַר^{ּה} נִמְצָא ¹³ כָּל-הָוֹן אַנוּ בַּלְדְּוֹ תַּפֵּיל[®] בִּתוֹכֵנוּ ַבֵּיס^ג אֲחַׁד יִהְוֶה לְכַלַּנוּ: יני אַל־תֵּלֶך בָּדֶרֶך אָתַם מִנֵעוֹ רַגִּלְדָ מִנְּתִיבָתַם^m: 16 כֵּי רַגְלִיהֶם לְרֵע יַרוּצוּ וַימַהַרֹוּ לִשְׁפַּדְ־הַם: בעיני כל-בעל כנף: ¹⁷ כֵּי־חֶנַם ׁ מִזֹרֵה ּ הַרָשֻׁתּף יצפנו^ל לנפשתם: מווהם לדמם וארבוי 18 ^{- s}בָּעַץ אַרחוֹתף כַּל־בַּצַעַי בַצַע[ַ] אָת־נַפַשׁ בַעַליו יַקַח₄: פ

בָּבְרַחֹבוֹת שְעָרֵים בָּעִיר בָּבָּרְחַבוֹת שְעָרֵים בָּעִיר ²⁰ חֲכְמוֹת בּחֲוּץ תְּלֵנְה ²¹ בְּרָאשׁ הֹמִיוֹת אֹקְרֶא אָמֶרֶיהָ מאמֵר:

- a The to lie in wait, ambush. (41)
- b to hide, treasure up. (31)
- c **?** clean, free from, exempt. (41)
- d pr for nothing, without cause. (32)
- e בּלְע to swallow up, consume. (49) qal coh. 1cp + 3mp suf.
- f ji pit, cistern, well, dungeon. (66)
- g iii wealth, sufficiency. (26)
- h precious, rare, splendid. (35)
- i پېڅخ prey, spoil, plunder, booty. (73)
- j lot, portion, share. (77)
- k bag, purse. (6)

- to withhold, hold back. (29)
- m גְּלֶבֶּה (f) path, pathway. (20)
- n מהר to hasten. (63)
- o אווי to scatter, winnow. (39)
- P בְּשֶׁת (f) net. (22)
- q пъ way, path. (59)
- r אבע to cut off, break off, gain by violence. (16)
- s שְׁצַע unjust gain. (23)
- t חְּכְמוֹת (f) wisdom. (5)
- u נון to cry out, sing for joy. (53) qal impf. 3fs
- v יחוֹב (f) broad open place, plaza. (43)
- w אַקְּהָ to murmur, growl, roar. (34) qal ptc. fp abs.
- x 70% utterance, speech, word. (49)

ין qal impv. 2ms

² יבר qal ptc. mp con.

³ אוֹ וְפַל hi. impf. 2ms

⁴ קבח qal impf. 3ms

⁵ קמן qal impf. 3fs

```
יְלֵצִים <sup>b</sup> לָצוֹן בּתָים עד־מָתַי פּתִים אָהְבְבוּ פֶּתִים בּי לָצוֹן <sup>22</sup>
                                                                       חַמָּרוּ לַהָם
                                              וֹכסילִים ישׁנָאוֹ־דֶעַת:
               בו לְתוֹכַחְתֵיי בּי בּיֹתוֹכַחְתֵיי בּי מַשׁוּבוּ לָתוֹכַחְתֵיי
               הַנָּה אַבּיעָה ּ לָכֵם רוּחֵי אוֹדִיעָה ּ דְבָרַי אַתְכֵם:
               ַנְמֵיתִי יַדִי וִאֵין מַקשִׁיב<sup>ּ</sup>
                                                           יַעַן קַרָאתִי וַתִּטְאֵנוּיִ 24
               יִתוֹכַחָמִי<sup>ּוּ</sup> לְא אֲבִיתֵם<sup>m</sup>:
                                                            ַנַתְפָּרִעָוּ כַל־עֲצֵתֵי 25 וַתְפָּרָעוּ בַל־עֲצֵתֵי
               בּם־אֲנִי בְּאֵידְכֶם מַשִּׁחָקִי אֲשִּׁחָלִי בּבִא פַּחִדְּכֵם וּ יַּצִייִבְטָם אַלְעַני בּבָא בַּחִדְּכֵם וּ
               <sup>t</sup>בַּבָא כשאוה וּ פַּחָדִּבֶּם <sup>מְ</sup> וַאֵידִבֶם מּ כִּסוּפָּה ּ וֹאֵתָה <sup>27</sup>
כשואַה
                                               בָּבָא עֲלֵיכֵם צָרֶה" וִצוּקָה״:
               יִשַׁחֲרָנְנִי וְלְא יִמִצְאֵנִנִי<sup>8</sup>:
                                                       אָז יֵקְרָאָנִנִי ּ וֹלְא אֵעֵנַה 28 אָז יֵקְרָאָנִנִי ּ
               ַוִירְאָת× יְהנָה לְא בָחֵרוּ:
                                                           מַחַת כִּי־שֵׂנְאוּ דֻעַת 29
                                                               לא־אַבוּ<sup>m</sup> לעצתי <sup>30</sup>
               נַאַצוּע כַּל־תוֹכַחָמֵי<sup>וּ</sup>:
               יִשְׂבְעוּ: יִשְׂבְעוּ: יִשְׂבְעוּ:
                                                          מַפַרי דַרְכַם 31
               ישׁלְוַת<sup>aa</sup> בּּמִים מַהַרְגָם / וְשַׁלְוַת<sup>aa</sup> בִּסִילִים <sup>32</sup>
                                                     p לְעֵב to mock, deride. (18)
           a און when? (43)
            ы simple. (18)
                                                     q 7 dread. (49)
              (f) simple. (1)
                                                     r אַנָּה (f) devastating storm.
           d ליץ to mock, scorn. (27)
             scorning. (3) לצוון
                                                     s วีวิจี (f) storm wind. (15)
                                                     to come. (21)
            f לוֹם to desire, take pleasure
                                                     u カスタ (f) distress, trouble. (70)
              in. (21)
                                                     v אוֹכָּלוּג (f) pressure, distress.
           g בְּסִיל fool. (70)
                                                        (3)
            h הוֹכְּחַת (f) argument, reproof.
                                                     w אולשווי to look early, diligently
              (24)
                                                        for. (12) pi. impf. 3mp + 1cs
            i וֹבֹעׁן to flow, spring, bubble
                                                        suf.
              up. (11)
                                                     x רָּאָה (f) fear. (42)
           j | | to refuse. (41)
                                                     y to spurn, despise. (25)
            k to incline the ear, listen,
                                                     z מועצה (f) counsel, plan,
              pay attention. (46)
                                                        principle, device. (7)
           נו לברע to let go, let alone. (15)
                                                     aa מְשׁוּבֶּה (f) turning back,
            m ⊼♣$ to be willing, consent.
                                                        apostasy. (12)
              (54) qal pf. 2mp
                                                     ab שׁלְנָה (f) quietness, ease. (8)
            n distress, calamity. (24)
```

o סְלַשְׁ to laugh, jest. (36)

hi. coh. 1cs יבוע ו

 $^{^{2}}$ Alp gal impf. 3mp + 1cs suf. 4 Ill gal impf. 3fs + 3mp suf.

³ XXP qal impf. 3mp + 1cs suf.

```
יו שׁאִוֹל וַאֲבַדּוֹן נֵנֶד יִהוָה אַׁף בִּי־לְבָּוֹת ּ בְּנֵי־אָדֶם:
21 לָא וֵאָהַב־לֵץ ּ הוֹכָחַ ּ לָוֹ אַל־חַׁכַמִּים לָא וֶלֶךְ:
ינימב¹ פּנִים וּבִעַצִּבַת•־לֵב רִוּחַ נִכֵּאַה¹ בָּנַאָר וּבְעַצִּבַת•־לֵב רְוּחַ נְכֵאַה¹ וּבְעַצִּבַת•־לֵב רְוּחַ
ירַעֵה אָנֵלֵת<sup>ּ.</sup>: לֵב גָבוֹן יְבַכֶּשׁ־דָּעַת ופני כְסִילִים ּירַעֵה אָנֵלֵת<sup>ּ.</sup>:
יְמְוֹב־צֵׁב מִשִּׁתֵּהוּ תָמֵיד:
                                                   15 כַּל־יָמֵי עַנֵיוֹ רַעִים 15
שוב־מֱעַט בְּיִרְאַת<sup>ּג</sup> יְהוָת בֹּאוֹצֶר¹ דָׁב ׁוּמִהְוּמֶה <sup>16</sup>
                              בַּרֶת<sup>-</sup>יְעָם וְאַהֲבָה<sup>-</sup>יְעָם וְאַהֲבָה
מִשְּׂוֹרף אָבׁוּסִיּ
יָאֶבֶרְע אַפַּׁיִם יַשְׁקִים<sup>™</sup>
                                          <sup>u</sup>אָישׁ חֲמָה יְנָנֶרָה מְּלִוֹן <sup>18</sup>
                                 <sup>19</sup> ټړټ پپيځ وېښورت ټرټره
וְאָׁרַח<sup>ab</sup> יִשְׂרֵים
וּכְסֵילּץ אַדָם בּוֹוֵה<sup>ad</sup> אָמָוֹי
                                                  בן חֶכֶם יִשַּׁמַּח־אָב 20
```

b ליץ to mock, scorn. (27) q head of cattle, ox, bull. c [יכח] to decide, reprove, (79)rebuke. (59) hi. inf. abs. d אָלֶשְׁ glad, joyful, merry. (20) e אַבֶּבּע (f) hurt, injury, pain. (5)f stricken. (3) g בְּסִיל fool. (70) h אַנְּלֶת (f) folly. (25) i پاپا poor, afflicted, humble. (76)j מְשְׁמֶּה feast, drink, banquet. (46)k 77. (f) fear. (42) 1 7318 treasure, treasury, storehouse. (79) m מְהוֹמֶה (f) tumult, confusion.

r Þ⊉\$ to feed, fatten. (2) qal pass. ptc. ms abs. s אולא (f) hating, hatred. (17) to stir up, strife. (14) u אדוֹן strife, contention. (16) v אָרֶדּ long, slow. (15) w be quiet, undisturbed. (41) x ביב strife, dispute. (61) y לעצל sluggish, lazy. (14) z מְשֶׁלֶּה (f) hedge. (1) aa קור brier. (2) аь**пъ́** way, path. (59) ac לכל to lift up, cast up. (12) qal pass. ptc. fs abs. ad Π to despise. (43)

o רְבָּלְ herb, herbage. (5)

p אַּהֶבֶּה (f) love. (40)

food). (6)

n אַרָּחָה (f) meal, allowance (of

a לַבָּה heart. (7)

¹ **¼¹** hi. impf. 3ms

ּוְאָישׁ תְּבוּנְה

- בּגֶּבֶת^a שִּׂמְחָה לַחֲסַר^{d-}לֵב יִישֵׁר^{b-}לַכֵּת¹:
- יוֹעֲצֵים הַ הַקְּוֹם יוֹעֲצֵים הַ פַּרָב יוֹעֲצֵים הַ פַּרָב יוֹעֲצֵים בות בַּבְּר יוֹעֲצֵים בות בַּבְּר יוֹעַצִים ה
- 23 שִׁמְחֶה לֻאִישׁ בִּמַעֲנֵה ֹ-פֵּיו וְדָבֶר בִּעִתוֹ מַה־שְּוֹב:
- אַרַחוֹ חַיִּים לְמַשְׁלָּה לְמַשְׁבָּילֹ^{ּג} 'לְמַעַן סור מִשְׁאָוֹל '' משרי:
- יַבַּית גָּאִים יַפַּח וּ וְהָוָה וֹיַבַּב יּ גְּבַוּל אַלְטְנָה יַּב יַּב בַּית גָּאִים יַפַּח וּ וְהָוָה יַב
- יִתְוֹי יִחְיָתִי יִּתְנֵית יֹיִתְנֵית יִּתְנֵית יִּתְנֵית יִּתְנֵית יִּתְנֵית יִּתְנֵית יִּתְנֵית יִּתְנֵית יִּתְ
- יבִיעַ× רְעוֹת: ½בְּרִיק יָהָנֶּה w לַעֲנָוֹת פּי רְשָׁנִים יַבִּיעַ× רְעוֹת: 28
- 29 רַחוֹק יֶהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפַּלֻתּע צַדִּיקִים יִשְׁמֶע:
- מוּעֶה 🌣 טוֹבָה שְׁמַח־לֵב שְׁמוּעֶה Alpha מוֹבָה מוֹבְה מוֹבְּה מוֹבְּה מוֹבְּה מוֹבְּה מוֹבְה מוֹבְּה מוֹבְּה מוֹבְּה מוֹבְה מוֹבְּה מוֹבְה מוֹבְּה מוֹבְה מוֹבְיה מוֹבְיה מוֹבְה מוֹבְה מוֹבְה מוֹבְה מוֹבְה מוֹבְה מוֹבְה מוֹבְיה מוֹב מוֹבְיה מוֹב מו
- a الأثرام (f) folly. (25)
- b Ton needy, lacking, in want of. (19)
- c קבונה (f) understanding. (42)
- d つず、to be smooth, straight, right. (26)
- e [772] to break, frustrate. (47) hi. inf. abs.
- f מְחָשֶׁבְה (f) thought, device, plan. (56)
- g Tio council, counsel. (21)
- h אָשָׁיְ to advise, counsel. (79) qal ptc. mp abs.
- i מְּעָנֶה answer, response. (8)
- ј **ПЪ** way, path. (59)
- k שׁכֵל to be prudent. (62)
- ו המים beneath, downwards. (19)
- m ∰ proud. (8)
- n To pull or tear away. (4) qal impf. 3ms

- o [צב] to take ones stand, stand. (74) hi. impf. 3ms
- ף אַלְמָנָה (f) widow. (56)
- q **\) word.** (49)
- r על delightfulness, pleasantness. (7)
- s אָבֶר to trouble, disturb, stir up. (14)
- t לבנע to cut off, break off, gain by violence. (16)
- u בֿצָע unjust gain. (23)
- v מְּלָנָה (f) gift. (17)
- w קְּבָּה to moan, growl, mutter, meditate. (25)
- x [נבע] to flow, spring, bubble up. (11) hi. impf. 3ms
- y אָפָּלָה (f) prayer. (77)
- z אוֹר light, luminary. (19)
- aa שְׁמוּעָה (f) report, tidings. (27)
- ab [רשׁן] to be fat, grow fat, prosper. (11)

וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֵּלִי: ַלְנִוֹ ּ סִינִים ׄ מִכָּסֶף ⁴ דְנָוֹ^a ֻרְשָׁע לִפְנִי־מֵלֵךְ ⁵ וִיכִוֹן בַּצָּדֶק כִּסְאְוֹ: € אַל־תִּתְהַדֵּר^ь לְפָנֵי־מֵלֶדְ ובמקום גדלים :אַל־תַּעֲמָד מהשפילף לפני ַרַּרְר[ַ]לְּדְּׁ עֲלֵּה הֵנָּה[•] אַשֵר רָאוּ עִינֵיך: אַל־תָּצֵא לַרָבוּ מַּהֵריּ 8 אַל־תַּצָא בָּהַכְלֶים אֹתְךָּ רֵעֶך: ַפָּן מַה־תַּצְשֶׂה בְּאַחַריתָהּוּ יִסְוֹד[™] אַחֱר אַל־תִּגֵל יִּ ַרִיבָף רֵיב^{וּ} אָת־רֵעָדְ 9 יִרבָּתְדִּ∘ לֵא תִשִּׁיב: מוֹע ⁿקריִחַסֵּרִרָּ שׁמֵע ¹⁰ 11 תַּפּוּחֵים זַהָב בִּמַשָּׂכִיּוֹת ּ כָּסֵף : יעל־אפניוי מוֹכִיחַ חַבָּם עַל־אָזֵן ¹² נֵוָם ּ זָהָב וַחַלִי ^{ז–}כָּתִם י :שמעת

- a آبات to remove. (3)
- b То dross. (8)
- d קֿרָל to honour, adorn, swell.
 (7)
- e here, hither. (50)
- f to be or become low, abase. (29) hi. inf. con. + 2ms suf.
- g קדיב inclined, generous, noble. (29)
- h ייב to strive, contend. (67)
- i מְבֶּר quickly, speedily. (17)
- j אַּחֲרִית (f) after part, end, last. (61)
- k [כלם] to be humiliated, humiliate. (38)

25

- ו ביב strife, dispute. (61)
- m Tio council, counsel. (21)
- n [¬¬¬] to be reproached, ashamed. (1) pi. impf. 3ms + 2ms suf.
- o 지후기 (f) whispering, defamation, evil report. (9)
- p pape-tree, apple. (6)
- q מְשְׂכִית (f) show-piece, figure, imagination. (6)
- r | | in (right) circumstances. (1)
- s ing. (17)
- t ornament. (2)
- u **□ֶּרֶבֶ** gold. (9)
- v [רכח] to decide, reprove, rebuke. (59) hi. ptc. ms abs.

² [דבר] qal pass. ptc. ms abs.

ַבָּיר^ь בָּאֶמָן לְשׁלְחָיו^ן

אָישׁ אָתְהַלֵּל

וְלָשָׁוֹן רַבְּהוּ

:"אַמְּבָעָנוּ² נַתְקאּתְוֹ פּן־תִּשְׁבָעָהְּ נִישְׁבֵאֶּדְּ מִישׁ עֹנֵת בְרֵעַתוּ עֵרִּ

מִבְמָח״ בׁוֹנֵד× בְּיִוֹם

- °בְצְנַתּ∗־שֶּׁלֶגיּ וּ בְּיוֹם קְצִׁיר וְשָׁלֶגיּ וְנָפֵשׁ אֲדֹנֵיו יָשִׁיב: פּ וְנָפֵשׁ אֲדֹנֵיו יָשִׁיב: פּ
 - וְרוּחַ וְגָשֶׁם¹ אָיִן ¹⁴ נְשָׂיאִים קּים וְרוּחַ וְגָשֶׁם¹ אָיִן בִּמַתַּתּ⁻שֶׁקֵר:
 - ¹⁵ בְּעֶּרֶךְ אָפַּיִם יְבָּתֶּה^{ּה} קְצִין^{וּ} תִּשְׁבַּר־נֵּרֶם^א:
 - שַּׁבָל דַיֵּלֶדְ אַמָּל הַיֶּלֶדְ mקָל דַּיֶּלֶדְ אַנְל דַיֵּלֶדְ 16
- ישנאָד⁴: מבית רָעָד פוֹ־יִשְׂבַעָדׁ וּשִׁנאָדְ 17 הַקַר יַרָּלָדְ מִבֵּית רָעָד
 - אָנְיּן^{יַ} מֵבָּיץ ּ וֲחֶרֶב וְחֵץ ּ שָׁנָיּן^{יַ} שַׁקר:
 - ינֶנֶל מוּעֲבֶת^י וְנֶנֶל מוּעֲבֶת^י צרהי:
- а ТРУ (f) coolness. (1)
- ь איל snow. (20)
- c קני harvesting, harvest. (49)
- d איר envoy, messenger. (6)
- e איל rising mist, vapour. (4)
- f rain, shower. (35)
- g קַּקְּתָּ (f) gift, reward. (6)
- h קק to be simple, entice, deceive. (25)
- i אין chief, ruler. (12)
- j intender, delicate, soft. (16)
- k □ bone, strength, self. (5)
- m יש sufficiency, enough. (39)
- n **F** to vomit up, spue out, disgorge. (8) hi. pf. 2ms + 3ms suf.

- o jet to be precious, prized, appraised. (11) hi. impv. 2ms
- p מְבִּיץ club, hammer. (1)
- q קק arrow. (44)
- r just to whet, sharpen. (9) qal pass. ptc. ms abs.
- s vitness, testimony, evidence. (70)
- t) (f) tooth, ivory. (55)
- u רֹעָה to break. (1)
- v אַבֶּרָת slip, slide, totter, shake. (1) qal pass. ptc. fs abs.
- w מְבְּטְּח confidence. (15)
- x 717 to act or deal treacherously. (49)
- y カスタ (f) distress, trouble. (70)

יייל qal ptc. mp con. + 3ms suf.

² שֶּׁבֶעַ qal impf. 2ms + 3ms suf.

³ שֶׁבֶעָ qal impf. 3ms + 2ms suf.

⁴ qal pf. 3ms + 2ms suf.

details and a full listing may be found in Hebrew grammars such as Joüon-Muraoka A Grammar of Biblical Hebrew, ¹⁵ or for the student, see especially, Reymond, Intermediate Biblical Hebrew Grammar. ¹⁶

The paradigms use the letters qtl (קמל) to represent the etymological base of each word interspersed with vowels. For example, segolate nouns are found under qatl, qttl, and qutl. The initial vowel is visible in the plural construct For example, from מֵלְכֵי from מֵלְכֵי . Note, qVtāl represents some Aramaic forms found especially in later books of the Hebrew Bible, such as Esther, Daniel, Ezra–Nehemiah. In order to save space, I have omitted dual forms, such as שֵׁינֵי , שִׁינֵי , מִינֵי or the more common, שֵׁינֵי , אֵינִי , and שִׁינֵי , אַינִים.

 $^{^{15}}$ P. Joüon and T. Muraoka. A Grammar of Biblical Hebrew. Fifth Reprint of the Second Edition. Vol. 27. Subsida Biblica. Rome: Gregorian & Biblical Press, 2018.

¹⁶ Eric D. Reymond, Intermediate Biblical Hebrew Grammar: Student's Guide to Phonology and Morphology Atlanta, GA, SBL Press, 2018, pp. 115-162, 217-264.

¹⁷ For example, אַכְּחָבָּה (Esther 1:22). See ibid. pp. 238.

$qar{a}l$ bas	se		qalt base										
Cons.	Sg. יוֹם יוֹם יוֹנִי	יָמֵים יָמֵי	Sg. Pl. קלתות הָּלֶת Abs. דַּלְתוֹת הָּלֶת בּלְתוֹת דַּלְתִי בַּלְתִי										
qalat b	ase		$qa\!\!\mid\!\! al$ base										
Cons.	שָׁנָת שָׁנַת	Pl. שָׁנִים שָׁנֵי שָׁנוֹתֵי	Sg. Pl. Abs. דְּבָרִים דְּבֶר Cons. דְּבָרִי דְּבַר Suf. דְּבָרִי										
qall ba	ıse		qatala t base										
Abs.	Sg. עַם	עַפִּים עַפֵּי	qaṭalat base Sg. Pl. Abs. אָרְמוֹת אַרְמָה Cons. אַרְמוֹת אַרְמַת Suf. אַרְמִת										
Abs.	Sg. עם עם עפִי	עַפִּים עַפֵּי	Sg. Pl. Abs. אֲדָמוֹת אֲדָמְה Yeai'ת אַדְמַת										

$3 \mathrm{ms}$	fs fp	mp	ms	fp	fs	$_{ m dm}$	${ m ms}$						dþ	$_{ m dm}$	fs	${ m ms}$	
רַיִּבְיְחַר	הָּרְ הָרְיִרְ הַרְיִרְ	ë uti a	ი ქ	<u>ה</u> ורוב ה	1 1 1 1	ה ה'ו'ם	A T T		הָּ הַדוּר		A T		֓֜֜֜֜֜֜֜֝֜֜֜֝֜֜֝֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	ון הוויים הוויים	֓֜֜֜֝֜֜֜֝֝֓֜֝֝֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	1 1 1	
」 ご ご ご	ַּיִּרְיִּרְ הַּיִּרְיִּרְ הַיִּרְיִּרְיִּרְ	֓֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֝֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜	ה ה ה						יק לקדור אינויי		וַבְּחַר		ָּהְבְּהַרְיְּהָ הַבְּהַרְיָהָ	に帯ゴーに	וְבְּבְוּיִי	ווְבְּחֵר	
wayyiqtol (Waw Consecutive) בַּחֵר וִיבְּחָר וַיְבְּחֶר בַּחֵר			Passi	מְבְּחֲרוֹת	מתוווי	מְלְחֲלִים	מְבַחֵר	Acti	בַּתַר	Infini	רָּהַ הַחָּר	Infinit	ׅׅׅׅׅ֓֜֝֜֜֜֝֜֝֜֝֜֝֜֝֜֝֝֜֝֝֝֝ ֚ ֜֝֓֓֓֓֜֜֜֜֓֓֓֓֜֜֜֓֓֓֓֜֜֜֓֓֡֓֜֜֜֓֓	֓֜֜֝֜֜֝֝֜֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝	ׅׅׅׅׅׅׅׅׅׅ֓֜֜֜֜֜֜֜֝֝֜֝֝֝֜֜֝֝֝֜֜֝֝֝֜֜֝֝֜֝֝֜֜֜֝֓֓֓֓֜֜֜֜֜֜֜֜	ָּהְיֵּרְ הַבֵּרְ	Ir
עמע Cons רֵיְבָּתַר	מְּלְּחֲׁ מְּלְּחֲׁרְּוְרֵּ מְלְּחֲרִוּרְּוֹרְ	מלולול ביילולוליליליליליליליליליליליליליליליליל	Passive Participle מבחר				,	Active Participle		Infinitive Absolute	ָּהְתַּלֵּר הַתַּלֵּר	Infinitive Construct					[mperative
ecutive) רֵיּטְבַּתְר			le	מוחביבים	מִלְבְּוֹלֵב	מִלְבְּשׁׁלִים			יהביייו		יילקטיו	uct	יולהְיוֹהלייו	יותְבְּישָׁיִת	ָילַבְּלָּיוִי	ייהקייו	
				מַבְּדִירוּת	מְלְחִינְה	מְּבְתִירִם	מְלְחִיר		יוְבְיוּ		הַבְּיִר		ַהַבְּהַרְ <u>ה</u>	ַהַבְּיִרוּ הַבְּיִרוּ	ַהַבְּהִירָי הַבְּהִירָי	וַלְּדֵּר	
	֝֝֜֜֜֝֜֝֜֝֜֝֜֝֜֝֜֝֜֜֜֝֜֝֜֜֜֜֝֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	֓֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜	מ ח ח						הְרְהֵר		הְתְּחַר						

1c	2f ₁	$2 \mathrm{m}$	$3f_1$	$3\mathrm{m}$	1c	2 fs	2m	3f	$3 \mathrm{m}$		1c	2f ₁	$2 \mathrm{m}$	3c	1c	2f	$2 \mathrm{m}$	3 fs	$3\mathrm{m}$		
נשמע	רַשְּׁמַעֵּבְ	רשמער	הממתל	ישמער	いいでき	רושמאי	בטטט	いいのいと	ないの		אָלְעַ עָרָרָי מַלְעַעְרָרָיִּ	ממממון	שמאבים	せいい	שְׁמַעְתְּי	מַעמיני	בור היים היים היים היים היים היים היים היי	בוְעְנִיעְר	ないで	•	Qal
ក្នាធិក្	רַשְּׁמַשְנֶּה	רישימעו	רַבְּשְׁמַשְּׁהָּה	השלים ה השלים ה	いいできる	にからない	S S S S S S S S S S S S S S S S S S S	្រាស្តិក	ָרְשְׁׁלֵק <i>וּ</i>		ר <u>י</u> ם מילורי	נשמעמון	נשמעעמם	רקשם אר השפים	נשמעעה	נישמעים	רמתאה	נשמעד	השפה	٠	${ m Niph}^{ m c}$ al
רָשַׁמַּע	רְשַׁמַּעְנְּה	בְישַׁמָער <u>י</u>	בוְשְׁמֵּמְשְׁהֵּהְ	ָישַׁמַער. הַשְּׁמַער	じじじょ	בַּישַׁמָע <u>י</u>	רישמים	นักผิน	ביים של היים של היים של	yiqtol	שָׁלֵּמְעָבוּי שְׁלַמְעָבוּי	מממה	ממאמה	שַּׁמָעוּ	אַמַּאַהָּי	שממה	שַׁמַשְּׁי	שָׁמֶשְׁר	S S S S S S S S S S S S S S S S S S S	qata	${ m Pi^cel}$
נשמע	רַשְּׁמֵעְרָּה	רישמעו	בואסממט	ישמעו	というと	בישמעי	רטטט	רטטט	באים א	(Imperfect	ממענו	מממהן	שמעהם	שמשו	שמעהי	שמער	שמעה	שמער	อติ	l (Perfect)	$Pu^{c}al$
ក្នុងចំនួន	تئميتيتين	רישהימער	لغُمُونَاهُن	ישהמשו	いいいでは	יאַקַקּייָה	ងគ្នាក្នុង	ងឆ្នាំជាង	וְשְׁתַּמֵּע	5)	ָהָשְׁהַמַּעְנוּ הַשְּׁהַמַּעְנוּ	ומאמטשה	ក្នុងច្ចក្នុង	יושְהַקּהַשָּׁהָ	ָהַשְּׁמַשְׁתִי	ដូចជាជា	ជាមានាធ្វាក្សា	ראמינישני	ដ្ឋាចិញ	٠	Hitpa ^c el
רַיְטָּטָרָעַ	רַשְׁמַשְנֶּר	רַישָׁלֵי עוּ	עלאטשטים	בר של האר האלים האר	とうひじる	הַשְּׁמִישִּׁי	השמיש	הַשָּׁמִיעַ	בים מרים		רַשְּׁמַעְנוּ	ומאמאנו	בממממו	בישמי ער השמיער	רושמאביו	בושמתים	רַשְּׁמֵשִׁים	השמיעה	רשמיש	٠	$\mathrm{Hiph}^{\mathrm{c}}\mathrm{il}$
ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב ב	בְּשְׁמַעְנֶּה	בַּישְׁמֶעוּ	בוְשָׁמֵמְנִים	בר ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה ה	ないられ	בַּשְׁמֶּעִי	רַטְטָּקּי	רַטְטָּק	בשה השמי		רָשְׁמַעְנוּ	ומאסמים	במאמשלים	רְשָׁמֶעוּ	בוְשְׁמֵשְׁים	בוְשְׁמֵעִים	けるではは	コセロタゴ	רְשָׁמֵע	ŀ	$\mathrm{Hoph}^{\mathrm{c}}\mathrm{al}$

Glossary

This glossary lists all words occurring 80 or more times in the book. Their familiar nature means that they are not glossed in the main text itself.

```
¬¬¬ one. (970)
תות (f) sister. (114)
                                 □ father. (1213)
\Box \Box \Box \Box behind, after. (714)
                                7⊒$ to perish. (184)
מת"ל another, other. (166)
                                (f) stone. (273)
 enemy, to be hostile
                                וון lord. (328)
      to. (282)
  118 nothing, not. (788)
                                □ ↑ man, humankind.
                                     (552)
 man, humankind,
                              דֹמָת (f) ground, land.
      husband. (2184)
                                     (225)
  ₹ surely, only. (161)
                                בהב to love. (209)
to eat, consume.
                                tent. (345) אֹהֶל
      (812)
                                  18 or. (320)
  not, no. (724)
                                וֹא light. (121)
  god. (245)
                                  78 then, at that time.
  to, into, toward.
                                     (122)
      (5510)
                                 (f) ear. (187)
these. (746) אָלֶה
                                 □ brother. (630)
```

```
God, gods. (2598)
  garment, covering.
       (215)
                                   \square (f) mother. (220)
   ¬⊋ (1) alone; (2) pole.
       (202)
                                   □ if. (922)
קהמה (f) beast, animal,
                                to be faithful,
       cattle. (190)
                                       confirm, support.
  X1 to come in, come, go.
                                       (108)
       (2569)
                                  למוֹ to say, utter. (5308)
  to be ashamed,
       confounded. (113)
                                 רבא (f) truth, firmness,
                                       faithfulness. (127)
 לת to choose. (170)
                                   I. (874) אָנָי ווּ
 □□□ to trust. (120)
                                 I. (359)
   בין between, among.
                                 to gather, remove.
       (408)
                                       (202)
   to understand,
                                   nostril, nose, face,
       discern. (169)
                                       anger. (276)
  house. (2051)
                                   T also. (134)
    son. (4929)
                                לבע four. (318)
  to build. (375) בְּוָּה
                                 ווא length. (95)
 separation, away
                                 פרץ earth, land. (2504)
       from, about. (103)
 owner, lord. (83) בַּעַל
                                   2 (f) fire. (376)
 morning. (214)
                                 אַשֶּׁה (f) woman, wife.
                                       (781)
[ せつコ] to seek; exact. (225)
                                 שמי who, which, what;
                                       that. (4954)
(f) covenant, treaty.
                                   IN [Sign of direct object].
       (284)
                                       (10978)
\begin{bmatrix} \end{bmatrix} to bless, kneel. (330)
                                   n with. (888)
 기후 flesh. (270)
                                 אַל you. (740)
   \square (f) daughter. (587)
                                    in, by, with. (1376)
```